



Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

6. aprill 2017¹

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 2011/64/EL — Artikli 2 lõike 1 punkt c — Artikli 5 lõike 1 punkt a —
Mõisted „suitsetamistubakas“, „peeneks lõigatud või muul viisil purustatud valmistubakas“ ja
„tööstuslik töötlemine“

Kohtuasjas C-638/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Nejvyšší správní soud'i (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus)
29. oktoobri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse
30. novembril 2015, menetluses

Eko-Tabak s. r. o.

versus

Generální ředitelství cel,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev (ettekandja),

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 26. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Tšehhi valitsus, esindajad: T. Müller, M. Smolek ja J. Vlácil,
- Hispaania valitsus, esindaja: V. Ester Casas,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Tomat ja Z. Malůšková,

olles 15. detsembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

¹ — Kohtumenetluse keel: tšehhi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 21. juuni 2011. aasta direktiivi 2011/64/EL tubakatoodetele kohaldatava aktsiisi struktuuri ja määrade kohta (ELT 2011, L 176, lk 24) artiklite 2 ja 5 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Eko-Tabak s. r. o. ja Generální ředitelství cel'i (Tšehhi Vabariigi tolliamet) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on aktsiisiga maksustatavate tubakatoodete konfiskeerimine.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2011/64 põhjendustes 2, 3, 8 ja 9 on sedastatud:
 - „(2) Tubakatooteid käsitlevad liidu maksualased õigusnormid peavad tagama siseturu nõuetekohase toimimise ning samal ajal ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 168 nõutava tervise kõrgetasemelise kaitse, pidades silmas, et tubakatooted võivad tervist tõsiselt kahjustada ning et liit on Maaailma Terviseorganisatsiooni (WHO) tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni osaline. Arvesse peaks võtma iga tubakatoote tüübi puhul valitsevat olukorda.
 - (3) Euroopa Liidu lepingu üheks eesmärkidest on majandusliidu säilitamine, mille tunnusjooned sarnanevad liikmesriikide siseturgude omadega, mille raames valitseb aus konkurents. Selle eesmärgi saavutamise eelduseks on see, et tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude rakendamine liikmesriikides ei moonutaks konkurentsitingimusi ja ei takistaks tubakatoodete vaba liikumist Euroopa Liidu piires.

[...]

- (8) Ühtse ja õiglase maksustamise huvides tuleks sigarettide, sigarite, sigarillode ja muu suitsetamistubaka määratlust kohandada nii, et tubakarulle, mida vastavalt nende pikkusele saab käsitada kahe või enama sigaretina, koheldaks aktsiisiga maksustamisel kahe või enama sigaretina, et sellist liiki sigarit, mis on paljude omaduste poolest sarnane sigaretiga, koheldaks aktsiisiga maksustamisel sigaretina, et suitsetamistubakat, mis on paljude omaduste poolest sarnane sigarettide keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud tubakaga, koheldaks aktsiisiga maksustamisel peeneks lõigatud tubakana, ning et tubakajäätmed oleks selgelt määratletud. [...]
 - (9) Aktsiisi struktuuri ühtlustamine peaks eelkõige vältima samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamist maksustamisel ja avama liikmesriikide turud.
- 4 Selle direktiivi artiklis 1 on ette nähtud:
 - „Käesolevas direktiivis kehtestatakse liikmesriikide tubakatoodete aktsiisi struktuuri ja määrade harmoneerimise põhialused.“
- 5 Nimetatud direktiivi artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:
 - „1. Käesoleva direktiivi mõistes on tubakatooted:
 - a) sigaretid;
 - b) sigarid ja sigarillod;

- c) suitsetamistubakas:
 - i) sigarettideks keeratav peeneks lõigatud valmistubakas;
 - ii) muu suitsetamistubakas.“

6 Direktiivi artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva direktiivi mõistes on suitsetamistubakas:

- a) peeneks lõigatud või muul viisil purustatud või kangideks pressitud valmistubakas, mida võib tarvitada ilma täiendava tööstusliku töötlemiseta;
- b) jaemüügiks pakendatud tubakajäätmed, mis ei kuulu artikli 3 ja artikli 4 lõike 1 reguleerimisalasse ja mida on võimalik suitsetada. Käesolevas artiklis tähendab „tubakajäätmed“ tubakalehtede jääke ja tubaka töötlemisel või tubakatoodete tootmisel tekkivaid kõrvalsaadusi.

2. Sigarettideks keeratud peeneks lõigatud valmistubakaks tuleb pidada artiklis 5 määratletud suitsetamistubakat, mille kaalust moodustavad alla 1,5 mm ristlõikega osakesed rohkem kui 25%.

[...]“

Tšehhi õigus

- 7 Seaduse nr 353/2003 aktsiiside kohta (zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „aktsiisiseadus“) §-s 101 „Maksustatavad tubakatooted“ on sätestatud:

„1. Tubakatooted maksustatakse aktsiisiga.

2. Käesoleva seaduse tähenduses on tubakatooted sigaretid, sigarid, sigarillod ja suitsetamistubakas.

3. Käesolevas seaduse tähenduses on:

[...]

- c) suitsetamistubakas:

- 1. peeneks lõigatud või muul viisil purustatud või kangideks pressitud valmistubakas, mis on suitsetamiskõlblik täiendava tööstusliku töötlemiseta;
- 2. tubakajäätmed, mis on töödeldud müümiseks lõpptarbijale ja millele ei rakendu alapunktid a ja b ning mida on võimalik suitsetada;
- 3. suitsetamistubakas, mille kaalust moodustavad alla 1,5 mm ristlõikega osakesed rohkem kui 25%; tegemist on sigarettide keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud tubakaga.

[...]

6. Käesoleva seaduse tähenduses hõlmab suitsetamistubakas lisaks tooteid, mis koosnevad täielikult või osaliselt muudest ainetest kui tubakas ning vastavad muudele lõike 3 punktis c osutatud tingimustele, välja arvatud lõikes 8 osutatud tooted, või tooteid, mida ei ole nimetatud lõike 3 punktis c ja mis ei ole mõeldud suitsetamiseks, kuid mida on võimalik suitsetada ja mis on valmistatud müügiks lõpptarbijale.

[...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 8 Celní úřad pro Jihočeský kraj (Tšehhi Vabariigi Lõuna-Tšehhi maakonna tollibüroo) 14. novembri 2013. aasta otsusega, mida on muudetud 29. mail 2014, anti korraldus konfiskeerida hulk äriühingule Eko-Tabak kuuluvaid tooteid, põhjendusel et need kujutavad endast suitsetamistubakat aktsiisiseaduse § 101 lõike 6 tähenduses, ja järelikult tuleb neid maksustada aktsiisiga. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu edastatud teabest nähtub, et nende toodete puhul on tegemist kuivatatud, rullimata, ebastandardsete, osaliselt rebitud varrega tubakalehtedega, mis on läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise ja mis sisaldavad glütseriini, mis aitab säilitada lehtede niiskust ja elastsust, et vältida töötlemisel nende murdumist, ja mis ei ole mõeldud suitsetamiseks, kuid mida on võimalik suitsetada pärast lihtsat töötlemist, näiteks purustamist või käsitsi lõikamist. Kõik need tooted olid mõeldud müügiks lõpptarbijale.
- 9 Eko-Tabak esitas selle otsuse peale kaebuse Krajským soud v Českých Budějovicích'ile (České Budějovice ringkonnakohus, Tšehhi Vabariik), väites, et aktsiisiseaduse § 101 lõike 6 viimase lauseosa kohaldamisalasse kuuluvate toodete määratlusega on lubamatult laiendatud direktiivis 2011/64 toodud tubakatoodete nimekirja.
- 10 Nimetatud kohus jättis 30. jaanuari 2015. aasta otsusega Eko-Tabaki kaebuse rahuldamata ja leidis, et aktsiisiseaduse § 101 lõike 6 viimases lauseosas toodud määratlus ei ületa direktiivi 2011/64 piire, sest direktiivi mõte ja eesmärk on maksustada aktsiisiga tooted, mis ei ole mõeldud suitsetamiseks, kuid mida on siiski võimalik suitsetada, ja välistada olukord, kus oleks võimalik kõrvale hoida maksuõigusnormidest või Euroopa Liidu õigusest.
- 11 Eko-Tabak esitas selle kohtuotsuse peale kaebuse Nejvyšší správní soud'ile (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus). Äriühing väitis eelkõige, et direktiiv 2011/64 ei sisalda sellist tubakatoodete kategooriat, mis vastaks aktsiisiseaduse § 101 lõike 6 viimases lauseosas ette nähtud kategooriale, ja tingimus, et asjaomast toodet on võimalik suitsetada, peab olema täidetud ajal, mil toode viiakse müügiks pakkumiseks poodi. Ka ei piisa tubakatoote suitsetamise võimalikkusest selleks, et seda saaks pidada tubakatooteks selle direktiivi tähenduses. Nimelt on tingimus, et asjaomast toodet on võimalik suitsetada, ainult üks tingimustest, mis peavad olema tubakatoote puhul täidetud selleks, et seda saaks kvalifitseerida „suitsetamistubakaks“ nimetatud direktiivi tähenduses.
- 12 Kuna eelotsusetaotlusest nähtuvalt on aktsiisiseaduse § 101 eesmärk võtta Tšehhi õiguskorda üle direktiivi 2011/64 artiklid 2 ja 5, tekkis Nejvyšší správní soud'il (kõrgeim halduskohus) kahtlus küsimuses, kas sellised tooted nagu põhikohtuasjas kujutavad endast tubakatooteid, mille suhtes kohaldub nimetatud direktiiv. Kui sellele küsimusele vastatakse eitavalt, soovib ta teada, kas selle direktiivi artiklitega 2 ja 5 on vastuolus, kui liikmesriik maksustab sellised tooted aktsiisiga.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siinkohal, et Euroopa Kohus ei ole veel teinud otsust ei direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c alapunkti ii ega artikli 5 tõlgendamise kohta seoses mõistega „suitsetamistubakas“.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab ka, et tubakatooteid direktiivi 2011/64 tähenduses iseloomustab eelkõige asjaolu, et neid saab suitsetada. See tunnus võimaldab ka määratleda tubakatoodete erinevad grupid või tüübid.

- 15 Neil asjaoludel otsustas Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas kuivatatud, rullimata, ebastandardseid, osaliselt rebitud varrega tubakalehti ja/või nende osasid, mis on läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise ja milles on tuvastatud glütseriini olemasolu ning mis on suitsetamiskõlblikud pärast lihtsat töötlemist (purustamine või käsitsi lõikamine), võib pidada tubakatoodeks direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c alapunkti ii või artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas direktiivi 2011/64 artikliga 5 koostoimes artikliga 2 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille alusel maksustatakse tubakatoode aktsiisiga ka tubakas, mida ei ole loetletud direktiivi 2011/64 artiklites 2 ja 5 ja mida, kuigi see ei ole suitsetamiseks mõeldud, on võimalik suitsetada (on võimalik ja asjakohane suitsetada) ja mis on valmistatud müügiks lõpptarbijale?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 16 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c ja artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kuivatatud, rullimata, ebastandardseid, osaliselt rebitud varrega tubakalehed, mis on läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise ja mis sisaldavad glütseriini ning mis on suitsetamiskõlblikud pärast lihtsat töötlemist nende purustamise või käsitsi lõikamise näol, kuuluvad mõiste „suitsetamistubakas“ alla nende sätete tähenduses.
- 17 Selle kohta tuleb märkida, et nagu nähtub direktiivi 2011/64 artiklist 1, on direktiivi eesmärk kehtestada liikmesriikide tubakatoode aktsiisi struktuuri ja määrade harmoneerimise põhialused. Kõnealune direktiiv kuulub seega tubakatoode suhtes kohaldatavate liidu maksuõigusnormide hulka, mille eesmärk direktiivi põhjenduse 2 kohaselt on tagada siseturu nõuetekohane toimimine ja samal ajal ka tervise kõrgetasemeline kaitse.
- 18 Lisaks ilmneb direktiivi 2011/64 põhjendusest 3, et direktiiviga püütakse tagada, et tubakatoode tarbimist mõjutavate maksude rakendamine liikmesriikides ei moonutaks konkurentsitingimusi ja ei takistaks tubakatoode vaba liikumist liidu piires. Täpsemalt on direktiivi põhjenduses 8 selgitatud, et tooteid, mis on paljude omaduste poolest sarnased selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate toodetega, tuleb kohelda viimastega ühtemoodi, samas kui direktiivi põhjenduses 9 on märgitud, et aktsiisi struktuuri ühtlustamine peaks vältima samasse rühma kuuluvate eri tubakatoode kategooriate konkurentsi moonutamist maksustamisel ja avama liikmesriikide turud.
- 19 Direktiivi 2011/64 artikli 2 lõikes 1 on selle direktiiviga ühtlustatud tubakatoode liigitatud kolme kategooriasse: esimesse kategooriasse kuuluvad sigaretid, teise sigarid ja sigarillod ning kolmandasse suitsetamistubakas.
- 20 Mis puudutab täpsemalt suitsetamistubakat, siis direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti c alapunktide i ja ii sõnastusest nähtub, et see kategooria jaguneb kaheks alamkategooriaks, mida nimetatakse vastavalt „sigarettideks keeratav peeneks lõigatud valmistubakas“ ja „muu suitsetamistubakas“.
- 21 Direktiivi 2011/64 artikli 5 lõigetes 1 ja 2 on omakorda määratletud vastavalt suitsetamistubaka ja sigarettideks keeratava peeneks lõigatud valmistubaka mõisted. Esimene mõiste hõlmab nii „peeneks lõigatud või muul viisil purustatud või kangideks pressitud valmistubakat, mida võib tarvitada ilma täiendava tööstusliku töötlemiseta“, kui ka „jaemüügiks pakendatud tubakajäätmeid, mis ei kuulu [sigarettide või sigarite või sigarillode mõiste] reguleerimisalasse ja mida on võimalik suitsetada“.

- 22 Käesolevas asjas ei vaielda selle üle, et põhikohtuasjas vaidlusalused tubakatooted ei kuulu mõiste „sigarettideks keeratav peeneks lõigatud valmistubakas“ alla direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c alapunkti i ja artikli 5 lõike 2 tähenduses ega ka mõiste „tubakajätmed“ alla selle direktiivi artikli 5 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 23 Selleks et määrata kindlaks, kas need tooted kuuluvad direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c alapunktis ii toodud alamkategoriasse „muu suitsetamistubakas“, tuleb seega hinnata, kas tegemist on „suitsetamistubakaga“ vastavalt selle direktiivi artikli 5 lõike 1 punktis a toodud määratlusele.
- 24 Arvestades selle direktiivi eesmärke, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 17 ja 18, ei saa mõistet „suitsetamistubakas“ tõlgendada kitsalt.
- 25 Direktiivi artikli 5 lõike 1 punkti a sõnastusest nähtub, et täidetud peavad olema kaks kumulatiivset tingimust: esiteks peab tubakas olema peeneks lõigatud või muul viisil purustatud või kangideks pressitud ja teiseks peab see olema suitsetamiskõlblik täiendava tööstusliku töötlemiseta.
- 26 Mis puudutab esimest tingimust, siis eelotsusetaotlusest ei nähtu, et põhikohtuasjas vaidlusalune tubakas oleks keeratud või pressitud kangideks.
- 27 Järelikult tuleb kindlaks teha, kas see võib olla peeneks lõigatud või muul viisil purustatud direktiivi 2011/64 artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 28 Kuna nimetatud direktiiv ei sisalda mõistete „lõigatud“ ja „purustatud“ määratlusi, tuleb nende mõistete ulatuse kindlakstegemiseks tugineda nende üldisele ja üldtuntud tähendusele (vt selle kohta kohtuotsus, 16.7.2015, Sommer Antriebs- und Funktechnik, C-369/14, EU:C:2015:491, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika). Need mõisted, mille tavatähendus on eriti lai, tähistavad esiteks mingist asjast lõikeriistaga osa või tüki eemaldamise protsessi tulemust ja teiseks mingi asja tükeldamise või jagamise protsessi tulemust.
- 29 Järelikult, kuna põhikohtuasjas vaidlusaluste toodete puhul oli eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud andmete järgi tegemist osaliselt rebitud varrega tubakalehtedega, tuleb neid pidada peeneks lõigatud või muul viisil purustatud tubakaks direktiivi 2011/64 artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 30 Mis puudutab artikli 5 lõike 1 punktis a kasutatud mõistet „tööstuslik töötlemine“, siis see mõiste tähendab tavaliselt toorainete sellist töötlemist materiaalseks varaks, mis on üldjuhul suuremahuline ja toimub standardiseeritud protsessis.
- 31 Euroopa Kohtu praktikast nähtub sisuliselt, et „tööstuslik töötlemine“ ei ole selline kerge tegevus, mis seisneb veel mitte suitsetamiskõlbliku tubakatoote puhul ainult tubakarulli panemises sigarethülssi (vt analoogia alusel kohtuotsused, 24.9.1998, Brinkmann, C-319/96, EU:C:1998:429, punktid 18 ja 20, ning 10.11.2005, komisjon vs. Saksamaa, C-197/04, EU:C:2005:672, punktid 31 ja 32).
- 32 Sellistel asjaoludel tuleb sedastada, et suitsetamiskõlblikuks ilma täiendava „tööstusliku töötlemiseta“ direktiivi 2011/64 artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses tuleb pidada tubakatooteid, mis on valmis suitsetamiseks või mida on selleks võimalik kergesti valmis saada, kasutades mittetööstuslikke vahendeid.
- 33 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, on põhikohtuasjas vaidlusalused tooted käesolevas asjas läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise, need sisaldavad glütseriini ja need on suitsetamiskõlblikud pärast lihtsat purustamist või käsitsi lõikamist. Seda peab küll eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kuid näib, et need tooted vastavad ka käesoleva kohtuotsuse punktis 25 viidatud teisele tingimusele ja kuuluvad järelikult mõiste „suitsetamistubakas“ alla, nagu see on määratletud direktiivi 2011/64 artikli 5 lõike 1 punktis a.

- 34 Kuna sellistel asjaoludel ei ole tegemist sigarettideks keeratava peeneks lõigatud valmistubakaga selle direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti c alapunkti i tähenduses, tuleb neid tooteid pidada kuuluvaks mõiste „muu suitsetamistubakas“ alla sama direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti c alapunkti ii tähenduses.
- 35 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/64 artikli 2 lõike 1 punkti c ja artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kuivatatud, rullimata, ebastandardsed, osaliselt rebitud varrega tubakalehed, mis on läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise ja mis sisaldavad glütseriini ning mis on suitsetamiskõlblikud pärast lihtsat töötlemist nende purustamise või käsitsi lõikamise näol, kuuluvad mõiste „suitsetamistubakas“ alla nende sätete tähenduses.
- 36 Arvestades vastust esimesele küsimusele, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 37 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

Nõukogu 21. juuni 2011. aasta direktiivi 2011/64/EL tubakatoodetele kohaldatava aktsiisi struktuuri ja määrade kohta artikli 2 lõike 1 punkti c ja artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kuivatatud, rullimata, ebastandardsed, osaliselt rebitud varrega tubakalehed, mis on läbinud esmase kuivatamise ja kontrollitud niisutamise ja mis sisaldavad glütseriini ning mis on suitsetamiskõlblikud pärast lihtsat töötlemist nende purustamise või käsitsi lõikamise näol, kuuluvad mõiste „suitsetamistubakas“ alla nende sätete tähenduses.

Allkirjad